

FIGYELŐ

Szépirodalom

SZÖCS GÉZA:

Limpopo

Aki úgy érzi, hogy ingerküszöbét már nem lépi át semmi, vegye kezébe a *Limpopót*. Aki elszokott a tisztánlátás egyszerűségétől, a gondolat szabadságától, a kimondott szó erejétől, szeretne görbe tükörbe nézni, hogy épp olyanak lássa magát, amilyen, vagy csak jól nevetne, hogy aztán jobban essen a tisztító erejű sírás, az olvassa el Limpopo, a strucckisaszszony naplóját.

A „talált szöveg” közzétevéjeként a szerző a „közvetítő” kevésbé divatos alkotói szerepében tűnik fel, de ez nem az egyetlen fricska az irodalmi élet felé.

A stílusok, szemléletmódok parodisztikussága mellett a *Limpopo* inkább a posztmodern paródiája. A *Bevezető*, valamint a szerző és a kiadó jegyzetei különösen rájátszanak erre, miként a strucclánny által szó szerint falt lapok, vagy a valahol errefelé letelepített struccok története mellett, fölött, mögött meghúzódó sztorik, szövegek együttese.

A jelenetek, intertextusok, citátumok részben külön életet élnek, részben beépülnek a strucc történetbe, mintegy értelmezési vagy viszonyítási pontokat kijelölve. Furcsa szintetizáló mű a *Limpopo*, nem csupán Szöcs Géza eddigi írásait tekintve. Különös elegye az emberiség vallási, filozófiai, kultúrtörténeti, tudományos hagyatékának, finom ízléssel, jól célzott átiratokkal, idézetekkel csipegetve abból (hogy a struccoknál maradjunk). Egyfajta értékítélet, értékmérés ez is, hadüzenet annak a kollektív felejtésnek, irányított elbutulásnak, amelynek tanúi lehetünk.

A szerző tudatosan irányítja a vendég szövegek, a más tipográfiával jelzett háttér szövegek, mesék aszszociációs bázisát. Persze kérdés, mit kezdenek az olvasók a tereméstörténetektől a Shakespeare-drámákon, Baudelaire albatroszán, a romantikát idéző kék virágon, a filozófiai, irodalomelméleti utalásokon keresztül az „ez a Svarc lesz a végső” játékig terjedő szubjektív kánonnal. Történeti szempontból hasonló a helyzet: mit idéznek a közösségeket

alakító és bomlasztó erők, a tömegsírokba, meggyalázva eltemetettek emléke, az „illegalitásba vonult erdélyi fejedelmek” nyomába szegődő titkosszolgálatok? Hogyan nyernek értelmet a szöveg egészének összetett tér- és időszerkezetében, s mindennapjaink egy-egy pillanatában, amikor nem olvasóként, befogadóként szembesülünk velük?

Könnyen elragadtathatja magát az olvasó, lehangoló párhuzamot vonva a szöveg és a mindennapi valóság között. A természetes környezetből kiragadott struccok semmivel sem tűnnek furcsábbnak, mint egykor a magyar gyapot vagy a saját árnyékán átugrani kívánó „pannon puma”. S noha tudjuk, „Európa minket irigyl”, ebben a kinyílt világban itt maradtunk visszavágott szárnyakkal, abban a reményben, hogy talán megtanulhatunk repülni, s szabadok leszünk újra (vagy először). Innen nézve nem vigasztaló, hogy vannak vidékek, ahol még hidegebb van, ahonnan hozzánk érkeznek „költöző madarak”.

A paródia néha példázatba vált, legyen az egy mikroközösség szétzilálása, pártokra bomlása, vagy a konfekciós élet és végzet kérdése. Noha valamennyi feljegyzésben találhat az olvasó egy (vagy több) szentenciózus mondatot, sem a részek, sem az egész nem válik didaktikussá. Ennek oka a kiszámíthatatlanság. Szépen megfér egymás mellett a bevásárlóturizmus és a szabad akarat, a vallási

türelem és a világegyetem keletkezése, mint ahogy egy mondatban Petőfi és a Pókember. Ahogy a történetbeli struccok többsége megszokta a rabságot, elfogadta a „szótörölő órát”, definiálta saját közösségét csürhének, úgy válik természetessé minden agyrem. Kevésnek tűnik a szójátékok ironiája, a gügyögés (pogi, ropi, mogyi, szotyí) elmegyilkos jelenségének paródiája, burjánzik, elszabadul, kiárad az örület, a poén, a keserűség.

„A világ nem más, mint egy sztori”, mely egy tiszta lelkű strucclánny görbe tükörben akár így is alakulhat; összegződik egy ilyen szép kivitelezésű, fordulatossá, igényessé, kacagtató könyvben, amely, mint egy karikatúra, felnagyítja a domináns vonásokat. S hogy ezek a vonások mégsem olyan mókások? Egy kedves barátom egy szóban foglalta össze olvasatát: *szomorú*.

EKLER ANDREA

(*Magvető Kiadó, Budapest, 2007, 246 oldal, 2690 Ft*)

BALOGH ROBERT:

Schwab diarium

Balogh Robert kötete az a betűkbe öntött sötétkamra, ahová az igazíkkal ellentétben bárki beléphet – akár a képelőhívás percében is. Régi fo-